

Екінші деңгейдегі банктердің, Қазақстан Республикасының бейрезидент банктері филиалдарының және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардың аударым және жай вексельдермен операциялар жүргізу қағидаларын бекіту туралы

Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2015 жылғы 31 желтоқсандағы № 261 қаулысы. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде 2016 жылы 15 ақпанда № 13071 болып тіркелді.

Ескерту. Тақырыбы жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 30.11.2020 № 139 (16.12.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

"Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 15-бабы екінші бөлігінің 27) тармақшасына сәйкес Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің Басқармасы **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:**

Ескерту. Кіріспе жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 17.09.2022 № 84 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

1. Қоса беріліп отырған Екінші деңгейдегі банктердің, Қазақстан Республикасының бейрезидент банктері филиалдарының және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардың аударым және жай вексельдермен операциялар жүргізу қағидалары бекітілсін.

Ескерту. 1-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 30.11.2020 № 139 (16.12.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

2. Мына:

1) Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 1016 тіркелген "Екінші деңгейдегі банктердің аударым және жай вексельдермен операциялар жүргізу ережесін бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 1999 жылғы 15 қарашадағы № 397 қаулысының;

2) Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 3684 тіркелген "Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің кейбір нормативтік құқықтық актілеріне екінші деңгейдегі банктердің аударым және жай коммерциялық вексельдермен операцияларын жүзеге асыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2005 жылғы 13 мамырдағы № 61 қаулысының 2-тармағының күші жойылды деп танылсын.

3. Төлем жүйелерін дамыту және басқару департаменті (Мұсаев Р.Н.) заңнамада белгіленген тәртіппен:

1) Құқықтық қамтамасыз ету департаментімен (Досмұхамбетов Н.М.) бірлесіп осы қаулыны Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуді;

2) осы қаулыны Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелгеннен кейін күнтізбелік он күн ішінде "Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің Республикалық құқықтық ақпарат орталығы" шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорнының "Әділет" ақпараттық-құқықтық жүйесінде ресми жариялауға жіберуді;

3) осы қаулы ресми жарияланғаннан кейін оны Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің интернет-ресурсына орналастыруды қамтамасыз етсін.

4. Халықаралық қатынастар және жұртшылықпен байланыс департаменті (Қазыбаев А.Қ.) осы қаулыны Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелгеннен кейін күнтізбелік он күн ішінде мерзімді баспасөз басылымдарында ресми жариялауға жіберуді қамтамасыз етсін.

5. Осы қаулының орындалуын бақылау Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Төрағасының орынбасары Ғ.О. Пірматовқа жүктелсін.

6. Осы қаулы алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

*Ұлттық Банк
Төрағасы*

Д. Акышев

Қазақстан Республикасының
Ұлттық Банкі Басқармасының
2015 жылғы 31 желтоқсандағы
№ 261 қаулысымен
бекітілген

Екінші деңгейдегі банктердің, Қазақстан Республикасының бейрезидент банктері филиалдарының және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардың аударым және жай вексельдермен операциялар жүргізу қағидалары

Ескерту. Қағида тақырыбы жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 30.11.2020 № 139 (16.12.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

1. Жалпы ережелер

Екінші деңгейдегі банктердің, Қазақстан Республикасының бейрезидент банктері филиалдарының және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардың аударым және жай вексельдермен операциялар жүргізу қағидалары (бұдан әрі – Қағидалар) "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі туралы" 1995 жылғы 30 наурыздағы, "Қазақстан Республикасындағы банктер және банк қызметі туралы" 1995 жылғы 31 тамыздағы, "Қазақстан Республикасындағы вексель айналысы туралы" 1997 жылғы 28 сәуірдегі (бұдан әрі – Вексель айналысы туралы заң) Қазақстан Республикасы заңдарына сәйкес әзірленді және екінші деңгейдегі банктердің,

Қазақстан Республикасының бейрезидент банктері филиалдарының және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардың (бұдан әрі – банктер) аударым және жай коммерциялық вексельдермен (бұдан әрі – вексель/вексельдер) операцияларды жүргізу тәртібін айқындайды.

Ескерту. Кіріспе жана редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 30.11.2020 № 139 (16.12.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

1. Қағидаларда Вексель айналысы туралы заңда көзделген ұғымдар, сондай-ақ мынадай ұғымдар пайдаланылады:

1) вексель инкассосы (инкассолау) – вексельді төлем үшін ұсыну және клиенттің тапсырмасы бойынша банктің ол бойынша төлем алуы бойынша операция;

2) домицилиант – аударым векселі бойынша төлем жасаушы және жай вексель бойынша вексель беруші;

3) домицилиат – вексель бойынша төлем жасауды жүзеге асырушы делдал ретінде вексельде көрсетілген банк. Домицилиат вексель бойынша міндетті адам болып табылмайды;

4) домицилиация – аударым векселі бойынша төлем жасаушының немесе жай вексель бойынша вексель берушінің тапсырмасы бойынша үшінші тұлғаның (домицилиаттың) вексель бойынша төлем жасауы;

5) домициль – вексельде көрсетілген төлем жасау орны;

6) инкассат – ремитент банк немесе инкассациялаушы банк болатын, вексель инкассосы (инкассолау) үшін қайта тапсыратын индоссамент бойынша вексель алған банк;

7) инкассациялаушы банк – вексель инкассосына (инкассолауға) қатысушы ремитент-банк болып табылмайтын банк;

8) инкассоға тапсырма – клиенттің ремитент-банкке вексель бойынша төлемді вексельде көрсетілген мерзімде алу және/немесе вексель бойынша төлем жасамауға уақтылы наразылық білдіру туралы нұсқаулығы;

9) ремитент банк – инкассоға тапсырма қабылдайтын банк;

10) сенім білдіруші – банктің банкке вексель инкассосын (инкассолауды) жүзеге асыруды тапсыратын клиенті.

2. Банк мына жағдайларда:

1) ол Вексель айналысы туралы заңның 1 және 2 немесе 74 және 75-баптарына сәйкес келмеген жағдайда;

2) индоссаменттер жүйелілігі үзілген жағдайда.

Банктің индоссанттар қолдарының түпнұсқалығын, сондай-ақ вексель берушінің және вексель бойынша міндетті басқа тұлғалардың бар болуын тексеруді жүзеге асыруына рұқсат етіледі;

3) вексель бойынша төлем мерзімі аяқталған кезде;

4) вексельдің өзінде оны төлемге ұсыну үшін неғұрлым ұзақ мерзім көрсетілген жағдайды қоспағанда, егер ұсынғаннан кейін белгілі бір уақытта ақы төленетін вексельді берген сәттен бастап бір жыл өтсе, вексельдермен операцияларды жүзеге асырудан бас тартады.

2. Вексельдерді инкассоға қабылдау

3. Вексель инкассосын (инкассолауды) инкассат және сенім білдіруші немесе инкассоға тапсырмаларға сәйкес ремитент банк арасындағы тиісті шарт негізінде жүзеге асырады.

4. Қағидаларға қосымшаға сәйкес нысан бойынша инкассоға тапсырмада мынадай мәліметтер болады:

- 1) жасау күні;
- 2) сенім білдірушінің не ремитент банктің және инкассациялаушы банктің (ол бар болса) атауы;
- 3) вексель бойынша төлем жасаушының не төлем жасау немесе акцепт үшін вексель ұсынылатын өзге тұлғаның атауы;
- 4) вексель бойынша төлем жасаушы банктің (ол бар болса) атауы;
- 5) вексель бойынша төлем жасаушының орналасқан жері немесе тұрғылықты жері;
- 6) вексель бойынша төлем мерзімі;
- 7) вексель бойынша төлем орны;
- 8) акцепттің болуы немесе акцепті алу қажеттілігі;
- 9) вексель бойынша міндетті басқа тұлғалардың атауы немесе тегі, әкесінің аты (ол бар болса) және орналасқан орны немесе тұрғылықты жері;
- 10) сенім білдірушінің төлемді немесе акцепті алу тәртібі немесе тәсілі туралы нұсқауы;
- 11) вексель бойынша акцептемеу немесе төлем жасалмаған жағдайда наразылық немесе өзге іс-қимылдарға қатысты нұсқаулар.

Инкассоға тапсырмалар санын ремитент банк айқындайды.

5. Инкассат инкассоға тапсырмада көрсетілген нұсқаулықтарға сәйкес іс-қимылдар жасайды.

6. Инкассат инкассоға вексель қабылданған кейін вексельде немесе инкассоға тапсырмада көрсетілген мерзімнен кешіктірмей инкассат пен төлеуші арасындағы шартқа сәйкес инкассоға құжаттардың түскені туралы төлем жасаушыға хабарлайды. Егер вексель инкассоға ұсыну мерзімі бойынша немесе ұсыну бойынша белгілі уақытқа берілсе және инкассоға тапсырмада ұсыным мерзімі көрсетілмесе инкассат инкассоға вексельдің түскені туралы инкассоға вексельді қабылданған күннен кейінгі келесі операциялық күннен кешіктірмей төлем жасаушыға немесе вексель ұстаушыға жай вексель бойынша хабар жібереді.

7. Вексель бойынша толық төлем алынған жағдайда инкассат вексель бойынша ішінара төлем алу жағдайларын қоспағанда, вексельді төлем жасаушыға өткізеді. Егер төлем жасау кезінде төлем жасаушы төлем немесе оның бөлігі алынғаны туралы вексельде белгі қоюды талап етсе, инкассат вексельдің өзіне осындай белгі қояды.

8. Шетел валютасындағы вексель инкассосы (инкассолау) "Валюталық реттеу және валюталық бақылау туралы" Қазақстан Республикасының Заңына (бұдан әрі – Валюталық реттеу туралы заң), Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 18512 болып тіркелген "Қазақстан Республикасында валюталық операцияларды жүзеге асыру қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2019 жылғы 30 наурыздағы № 40 қаулысына (бұдан әрі – Валюталық операцияларды жүзеге асыру қағидалары) және Қағидаларға сәйкес жүзеге асырылады.

Ескерту. 8-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 17.09.2022 № 84 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

9. Қазақстан Республикасының аумағында вексель инкассосы (инкассолау) ол бойынша Қазақстан Республикасының аумағынан тыс төлем жасалатын жер Валюталық реттеу туралы заңға, Валюталық операцияларды жүзеге асыру қағидаларына және Қағидаларда сәйкес жүзеге асырылады.

10. Егер инкассат төлем жасаушыға төлем үшін вексель ұсына отырып, вексель бойынша ақы төлеуден бас тарту алса не вексельде көрсетілген мерзімде вексель бойынша төлемді алмаса, инкассат, егер инкассоға тапсырмада вексель наразылығы туралы талап болса, өзінің сенім білдірушінің атынан вексель бойынша акцептемеу немесе төлем жасамау наразылығын жасау үшін вексельді нотариуске ұсынады.

11. Нотариус төлем жасамау наразылығын жасағаннан кейін банк инкассоға тапсырмада нұсқау болған кезде сенім білдірушінің атынан төлем жасаушыдан оның келісімінсіз вексель бойынша сомаларды өндіріп алу үшін Вексель айналысы туралы заңға сәйкес іс-әрекет жасайды.

12. Инкассалаушы банк төлем жасаушыға немесе домицилиатқа төлем жасауға вексельді вексельдің өзінде көрсетілген мерзімде ұсынады. Егер вексель бойынша төлем жасау мерзімі ұсыну бойынша немесе ұсынғаннан кейін белгілі бір уақытта көрсетілген жағдайда, егер вексель инкассат пен сенім білдіруші арасындағы шартта өзгеше көзделмесе, инкассалаушы банк вексельді алғаннан кейін вексельді келесі операциялық күннен кешіктірмей төлем жасауға ұсынады.

13. Инкассалаушы банк вексель бойынша соманы алғаннан кейін оларды ремитент банкке аударуды жүзеге асырады. Вексель бойынша соманы алған ремитент банк сенім білдірушінің пайдасына төлемді жүзеге асырады.

14. Инкассат вексель инкассосы (инкассолау) бойынша қызмет көрсету үшін инкассат пен сенім білдіруші немесе ремитент банк арасындағы шартта көзделген мөлшерде және тәртіппен сыйақы алады.

15. Инкассоға тапсырмада көрсетілген тұрғылықты жер (орналасқан орны) бойынша вексель бойынша төлем жасаушы болмаған жағдайда, инкассалаушы банк инкассат пен сенім білдіруші немесе ремитент банк арасындағы шартқа сәйкес осы факті туралы ремитент банкке хабарлайды. Ремитент банк инкассат пен сенім білдіруші немесе ремитент банк арасындағы шартқа сәйкес одан әрі іс-әрекеттерді жүзеге асыру үшін сенім білдірушіге хабарлайды.

Егер инкассоға тапсырмада өзгеше көрсетілмесе, вексельді төлеу үшін белгіленген соңғы күні сенім білдірушіден немесе ремитент банктен нұсқаулық түспеген жағдайда, инкассалаушы банк инкассат пен сенім білдіруші немесе ремитент банк арасындағы шартқа сәйкес төлем жасаушыны немесе домицилиятты іздестіру шараларын қабылдайды.

3. Домицилирленген вексельдерді төлеу

16. Банк клиентпен жасалған шарт негізінде домицилиант ретінде іс-әрекет жасайды. Клиент (жай вексель бойынша вексель беруші немесе вексель бойынша төлем жасаушы) вексельде төлем жасайтын орын ретінде домицилияттың орналасқан жерін көрсетеді.

17. Домицилиятты вексель бойынша төлем жасауды жүзеге асыру үшін қажетті ақша сомасымен, оның ішінде регресс сомасының және вексель бойынша төлем жасау үшін басқа қажетті сомалардың пайыздарын қамтамасыз ету тәртібі клиент пен домицилият арасындағы шартта белгіленеді.

18. Егер клиент вексель бойынша төлем жасауды қамтамасыз етуде домицилиятқа оның келісімінсіз өзінің банк шотынан ақша алу құқығын берсе, ал клиенттің банк шотындағы ақша домицилирленген вексельді төлеу үшін ұсыну сәтінде төлем жасауға жеткіліксіз болса, банк:

1) төлем жасаудан бас тартады және вексель ұстаушы төлем жасаушыға немесе жай вексель бойынша вексель берушіге талап қою арқылы вексельге наразылық білдіреді;

2) не домицилианттың банк шотында бар вексельдік сомасының қажет бөлігінде вексель бойынша төлем жасауды Вексель айналысы туралы заңның 38-бабына сәйкес жүзеге асырады.

4. Вексельдер кепілі

19. Вексель кепілді банктің атына жасалған индоссаментке "қамтамасыз етілуге тиіс валюта" не "кепілдікке берілетін валюта" ескертпелерін немесе кепілді түріндегі өзге де ескертпені енгізумен ресімделеді.

Вексель ұстаушы банк вексельден туындайтын барлық құқықты жүзеге асырады және ол қойған индоссаменттің қайта кепілдік беруші индоссамент ретінде күші болады.

20. Вексель кепілімен қамтамасыз етілген банктік қарызды өтеу мерзімі вексель бойынша төлем мерзімінен аспайды.

Екінші деңгейдегі банктердің,
Қазақстан Республикасының
бейрезидент банктері
филиалдарының және
банкоперацияларының
жекелеген түрлерін
жүзеге асыратын ұйымдардың
аударым және жай
вексельдермен
операциялар жүргізуі
қағидаларына
қосымша
Нысан

Инкассоға тапсырма

Ескерту. Қосымша жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 30.11.2020 № 139 (16.12.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

Жасау орны _____

Жасау күні _____

Клиент/вексель ұстаушы/ремитент

заңды тұлғаның атауы/жеке тұлғаның тегі, аты, әкесінің аты (бар болса)

Ремитент банк, Қазақстан Республикасының бейрезидент банкінің филиалы

атауы және орналасқан орны

Төлеуші

төлеушінің пошталық мекенжайы (жеке тұлғаның тұрғылықты жері заңды тұлғаның орналасқан орны)

Төлеушінің банкі, Қазақстан Республикасының бейрезидент банкінің филиалы

атауы және орналасқан орны
Вексель бойынша төлем орны

— Вексель бойынша төлем мерзімі

— Вексель бойынша міндетті өзге тұлғалар

— атауы және пошталық мекенжайы (жеке тұлғаның тұрғылықты жері /

— заңды тұлғаның орналасқан орны)

— Клиенттің нұсқаулықтары

— Вексель бойынша наразылық талаптары

— Ерекше белгілер

— **(ремитент банктің, Қазақстан Республикасының бейрезидент банкі филиалының қолы)**